

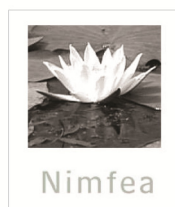
ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

BIO
Aqua
pro

A Borsóhalmi-legelő (HUHN20076) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

fenntartási terve

Debrecen
2014

Ügyfél

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partnerek

BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.
Nimfea Természetvédelmi Egyesület
Trollius Europaeus Természetvédelmi Szolgáltató Betéti Társaság

Vezető szakmai koordinátor

Dr. Magura Tibor

Szakmai koordinátor

Dr. Juhász Péter
Lesku Balázs
Olajos Péter

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Juhász Péter

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Konyhás Sándor

Közreműködő szakértők

Dr. Forgács Zoltán
Horváth Dénes
Juhász Krisztina
Juhász Tibor
Magos Gábor
Molnár Géza
Mizsei Edvárd
Dr. Gulyás Gergely
Dr. Sum Szabolcs
Dr. Váczi Olivér
Sallai R. Benedek

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....	5
1. A terület azonosító adatai	6
1.1. Név	6
1.2. Azonosító kód.....	6
1.3. Kiterjedés	6
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	6
1.5. Érintett települések.....	6
1.6. Egyéb védettségi kategóriák.....	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások	6
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv.....	6
1.7.2. Településrendezési eszközök.....	6
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	7
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	7
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	7
1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	7
1.7.7. Egyéb tervek.....	7
2. Veszélyeztető tényezők.....	8
3. Kezelési feladatok meghatározása.....	9
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	9
3.2. Kezelési javaslatok.....	9
3.2.1. Élőhelyek kezelése.....	9
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	21
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	22
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	22
3.2.5. Mellékletek.....	23
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	24
3.3.1. Agrártámogatások	24
3.3.2. Pályázatok	27
3.3.2. Egyéb	27
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	28
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	29
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	28
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervezetekkel	29
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció.....	31
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése.....	32
1.1. Környezeti adottságok.....	32
1.1.1. Éghajlati adottságok.....	32
1.1.2. Vízrajzi adottságok.....	32
1.1.3. Talajtani adottságok	32
1.2. Természeti adottságok	33
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek.....	34
1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok.....	36
1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok	36
1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	39
1.3. Területhasználat.....	39
1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás.....	39
1.3.2. Tulajdoni viszonyok.....	39
2. Felhasznált irodalom	43
3. Térképek.....	46

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Borsóhalmi-legelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20076
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	1555,53 ha
--------------------------------	------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 1530* - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak
* kiemelt jelentőségű

1.4.2. Jelölő fajok

- nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*)
- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- dunai tarajos göte (*Triturus dobrogicus*)

1.5. Érintett települések

Jász-Nagykun-Szolnok megye: Jászágó, Jászárokszállás, Jászberény, Jászfákóhalma

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Egyéb érintett Natura 2000 terület: Jászság Különleges Madárvédelmi Terület (HUHN10005)

A tervezési terület az Országos ökológiai hálózat magterület övezetének (96%), illetve puffer terület övezetének (4%) része.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A tervezési területre elfogadott természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Jász-Nagykun-Szolnok megye területrendezési terve – 10/2011. (IV.29.) rendelet
- Jászágó község településrendezési terve, helyi építési szabályzat és szabályozási terv - 4/2005. (VI.16.) rendelet
- Jászárokszállás településszerkezeti terv – 24/2013. (II.14.) határozat

- Jászberény településszerkezeti terv – 190/2011. (VIII.12.) határozat
- Jászárokszállás szabályozási terv és helyi építési szabályzat – 19/2010. (XII.10.) rendelet
- Jászberény szabályozási terv és helyi építési szabályzat – 24/2011. (VIII.15.) rendelet
- Jászjákóhalma helyi építési szabályzat – 19/2007. (XI.27.) rendelet

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- **Körzeti erdőterv:** Szolnok-Jászsági körzet.

Jászsági erdészeti tervezési körzet második erdőterve. (érvényes: 2010. január 1. – 2019. december 31.) kelt: 2011.március 3.

Következő tervezés éve a Szolnok-Jászsági erdőtervezési körzetben: 2018.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

I/1. Szolnok és dél-hevesi apróvadas vadgazdálkodási körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014. február 28-ig (Országos Vadgazdálkodási Adattár)

Lehel Vadásztársaság, Jászberény (Kódszám: 16-750410-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. február 1. Jóváhagyta: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály

Tarnamenti-2000 Mezőgazdasági Termelő Szolgáltató és Kereskedelmi Zrt. (Kódszám: 16-750510-1-4-3) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. február 1. Jóváhagyta: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály

Jászágói Földtulajdonosok Közössége (Kódszám: 16-750220-1-3-0) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. február 1. Jóváhagyta: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

Halgazdálkodási terv a területre vonatkozóan nem áll rendelkezésre.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

Zagyva alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terve – Közreadta a KÖTIKÖVIZIG, a KÖDUKÖVIZIG és a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság. Esedékes felülvizsgálat éve: 2015

Tarna alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terve – Közreadta az ÉMKÖVIZIG és a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság. Esedékes felülvizsgálat éve: 2015

1.7.7. Egyéb tervek

Nagy szikibagoly (*Gortyna borellii lunata*) fajmegőrzési terve – Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Természetvédelmi Hivatal, 2004

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.01	gazdálkodás intenzívebbé válása	H	50	pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): csökken az élőhely természetessége Ez a veszélyeztető tényező bizonyos területrészeket érint.
A02.03	gyepterület átalakítása szántóvá	L	2	pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): csökken az élőhely kiterjedése Ez a veszélyeztető tényező bizonyos területrészeket érint.
A03.03	kaszálás felhagyása/hiánya	M	10	pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): csökken az élőhely természetessége Ez a veszélyeztető tényező bizonyos területrészeket érint.
A04.01	intenzív legeltetés	M	10	pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): csökken az élőhely természetessége Ez a veszélyeztető tényező bizonyos területrészeket érint.
A04.02	alullegeltetés	M	10	pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): csökken az élőhely természetessége Ez a veszélyeztető tényező bizonyos területrészeket érint.
A04.03	pásztorokodás felhagyása, legeltetés hiánya	M	6	pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): csökken az élőhely természetessége Ez a veszélyeztető tényező bizonyos területrészeket érint.
G05.11	közúti közlekedésből eredő sérülés vagy pusztulás	L	2	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>): gázolás miatti állománycsökkenés a Jászberény és Jászárokszállás közötti közút mentén
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	M	10	pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): csökken az élőhely természetessége (akác (<i>Robinia pseudo-acacia</i>), keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>), selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>))
J02.03.02	csatornázás	H	18	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>): kedvezőtlen hatás, a terület szárazodik
J02.04.01	árvíz	H	40	pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): A jelenlegi csatornarendszer talajvízszint csökkentő hatása kedvezőtlen a 1530 jelölő élőhelyre
J02.04.01	árvíz	H	40	pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): A Borsóhalmi kijelölt szükségtározó használata az élőhelyre kedvezőtlen. Az itt jellemző fajok nem, vagy kevéssé viselik el a vízborítást. Vélhetően az elárasztások hatására tűnt el a területről a nagy szikibagoly (<i>Gortyna borellii lunata</i>), az ürge (<i>Spermophilus citellus</i>) és a sziki kocsord (<i>Peucedanum officinale</i>) is
M01.02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés	H	18	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): Az aszályos időszakban az élőhely gyomosodása jellemző, különösen a mélyebben fekvő, szikes rét jellegű élőhelyeken.
M01.02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés	H	18	dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): Az utóbbi legalább egy évtized során hazánk éghajlata némiképpen megváltozott, amely helyenként – még egyes, extrém módon csapadékos évekkel együtt is - a vizes élőhelyek bizonyos fokú visszaszorulását idézte elő.
Kód	Kívülről ható veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A07	biodid termékek, hormonok, kemikáliák használata	L	2	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>): A Natura 2000 területekkel szomszédos parcellákról átjutó vegyi anyagok kedvezőtlen hatása kétéltűekre

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Borsóhalmi-legelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (SDF) találhatóak.

A természetvédelmi célkitűzés a pannon szikes gyepek megőrzése, területcsökkenésének megállítása és állapotának javítása a gyepegzálkodáshoz, erdőgazdálkodáshoz és vízgazdálkodáshoz köthető intézkedések révén, valamint a szikes gyepekhez kötődő jelölő fajok (nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*) és dunai tarajos göte (*Triturus dobrogicus*) állományának megőrzése.

A gyepegzálkodás tekintetében ezt a legeltetés intenzitásának és a kaszálás módjának optimalizálása és ellenőrzése, illetve az elszántások megakadályozása tudja biztosítani. Az erdőgazdálkodás tekintetében a tájidegen fafajú erdők lecserélése, míg a vízgazdálkodás tekintetében a célok elérését a csatornák szikes, vizes élőhelyeket csapoló hatásának csökkentése szolgálja. Ezek az intézkedések a közösségi jelentőségű értékek megőrzését, hosszabb távon pedig állományaik megerősítését segítik.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási, és részben az élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységekre (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv. Az egyes kezelési egységekre nem vonatkoztatható élőhelyrekonstrukciós, fajvédelmi, kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.2. - 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1 A terület egészére vonatkozó, általános kezelési javaslatok

- az esetleges alkalmi beszántások megakadályozása, a meglévők megszüntetése
- természetvédelmi és gazdálkodási szempontból optimalizált legeltetési/kaszálási rendszer kidolgozása, különös tekintettel a sziki legelőkre jellemző társulások rövidfűvű állapotának biztosítására
- a belvízlevezető szerepű csatornák kezelőivel egyeztetve a lehető leginkább kíméletes kezelési gyakorlat kialakítása: a teljes keresztmetszvény kotrásának, a vízi növényzet irtásának, parti fák és cserjék eltávolításának minimalizálása, visszaszorítása
- a belvízlevezető csatornákon természetvédelmi célú vízvisszatartó létesítmények telepítési lehetőségeinek vizsgálata a lecsapoló hatás csökkentése érdekében
- A gyepterületek gyomosodásának meggátlása gyomirtó kaszálással
- A gyepterületeken az inváziós és tájidegen fás- és lágyszárú fajok eltávolítása, folyamatos visszaszorítása.

3.2.1.2. Kezelési egységek

A kezelési javaslatok esetében élesen el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntes vállalásokat. A 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírások célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírások, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A Borsóhalmi legelő Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 7 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5 mellékletek fejezet mutatja be. A kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlan nyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmaznak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhelyfejlesztési, kutatás-monitorozási feladatokra, lehetőségekre is kitérünk.

KE-1 kezelési egység

(1) Meghatározása: Pusztai környezetben lévő akácosok, valamint őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok. Rét, erdő és művelésből kivont területeken található élőhelyek. 2 üzemtervezett erdőrészlet is ide tartozik.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA), nem őshonos fafajok spontán állományai (S6), nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok, fasorok (S7)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett erdőrészletek: Jászberény 330A, 348A

(3) Általános kezelési javaslatok

A Borsóhalmi legelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területet két üzemtervezett erdő alrészlet (Jászberény 330A, 348A) érinti, mely 1,59 hektáron helyezkedik el. Az alrészletek jelenlegi fatípusa akácos, a távlati célállomány pedig hazai nyaras. Ezeken a területeken a körzeti erdőtervnek megfelelő gazdálkodás folytatható, a felújítások során azonban a természetvédelmi célkitűzéseknek az intenzíven terjedő fafajok arányának csökkentése felel meg

(4) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

- az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet
- vonatkozó erdőterv rendelet, körzeti erdőterv (Jászsági erdészeti tervezési körzet második erdőterve)

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése. (E02).
- Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése (E05).
- Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása. (E20) (Magyarázat: Lásd a kezelési egység kezelési javaslatainak indoklásánál)
- Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése (E33).
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal. (E51).
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználatára során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden egyedének meghagyása kívánatos (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is). (E64)
- Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítása. (E66).
- Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73).
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki (VA01).

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslat

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A Natura 2000 területen fészkelő jelölő fokozottan védett madárfajok fészkelőhelyeinek közelében a Magyar Ragadozómadár-védelmi Tanács által javasolt, erdészeti tevékenységre is vonatkozó időbeli és térbeli korlátozásokat az alábbi táblázatban ismertetjük.

Madárfaj neve	Költési időszak (fészekfoglalás - kirepülés)	Zavaró tényező korlátozása költési időben (a megjelölt zónán belül mindenféle erdészeti tevékenység mellőzése szükséges)	Fészkelőhely fenntartása egész évben (a megjelölt zónán belül mindenféle erdészeti tevékenység mellőzése szükséges)	Megjegyzés
parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>)	február 1.-augusztus 15.	300-600m	100-200m	Territóriumonként minimum 5 alternatív fészkelőhely is megőrzendő
kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>)	március 1. - augusztus 31.	200 m	50 m	Vetési varjú telepen költő párok esetében. A korlátozás a vetésivarjú-telep minden varjú-fészke körül egységesen értendő.
	április 15. - augusztus 31.	100 m	50 m	Nem vetési varjú telepen költő párok esetében.
kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>)	február 15. - július 15.	300 m	100 m	
szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>)	április 15. - augusztus 15.	50 m	50 m	

A Natura 2000 területen fészkelő fokozottan védett jelölő madárfajok fészkelőhelyeinek közelében javasolt, erdészeti tevékenységre is vonatkozó időbeli és térbeli korlátozások (MAGYAR RAGADOZÓMADÁR-VÉDELMI TANÁCS, 2010, PONGRÁCZ & HORVÁTH, 2010)

A korlátozó intézkedésekre azért van szükség, mert a Natura 2000 terület teljes egésze része a (HUHN10005) Jászság különleges madárvédelmi területnek, ahol az említett fokozott védelemben részesülő madárfajok fészkelnek. A felsorolt madárfajok Natura 2000 területen fészkelő állománya meghatározó részét képezi az országos állománynak, így megőrzésük, védelmük a különleges madárvédelmi terület alapvető célját és feladatát képezi.

KE-2 kezelési egység

(1) Meghatározása: Majorok, tanyák, mezőgazdasági üzemek, családi gazdaságok, túlnyomó részben kivett, valamint gyepterületi ágban lévő területei részben jellegtelen és ruderalis növényzetrel. A legelő állatok fokozott jelenléte miatt jellemző a taposott, tiport talajfelszín és a gyomosodás. Ezek természetvédelmi szempontból alapvetően nem jelentenek problémát. Megfelelő kezelés mellett táji léptékben növelhetik is a természetességet.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók (U4), tanyák, családi gazdaságok (U10)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

Gyeppek esetén a kötelezően betartandó előírásoknál a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni. Ugyancsak szükséges alapul venni a 2012. évi CLXXXV. törvény a hulladékról előírásait. (Magyarázat: a kezelési egység az illegális hulladéklerakatokat is tartalmazza).

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- A gyeppek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet. (GY24).
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett (GY33).
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező (GY107).
- Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell. (GY108).
- Tisztító kaszálás, szárazzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-i dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárazzás (GY112).

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az előírásorokon kívül nem szükséges javaslatok megadása.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat nem szükséges.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslat

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egységbe tartozó területeken jelentős arányban vannak olyan gyeppek, amelyek nem gyep művelési ágban vannak. A gyomosodás megakadályozása érdekében javasoljuk a terület hasznosítását kaszálással és legeltetéssel. A gyepterületek égetése természetvédelmi indokból mellőzendő.

KE-3 kezelési egység

(1) Meghatározása: Ürmös szikes gyeppek, cickórós gyeppek, szikes rétek, mézpázsitos szikfokok, vakszikfoltok, löszgyeppek, zavart száraz-félszáraz és üde gyeppek, valamint ruderalis gyomnövényzettel jellemezhető területek a felsorolt élőhelyekhez kapcsolódó kisebb élőhelyfoltok és fragmentumok (pl.: nem őshonos fajú, főként fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) és nemes nyár (*Populus euramericana*) alkotta) szárnyékerdők.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a), nem zsombékoló magassárrétek (B5), zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak (B6), fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partján (BA), ürmöspuszták (F1a), szikes rétek (F2), üde mézpázsitos szikfokok (F4), padkás szikesek, szikes tavak

- iszap- és vakszik növényzete (F5), löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek (H5a), jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA), jellegtelen üde gyepek (OB), jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC), magaskórós ruderalis gyomnövényzet (OF), taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet (OG), évelő, intenzív szántóföldi kultúrák (T2), akácültetvények (S1), nemesnyárasok (S2), nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7), telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók (U4), homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak (U7), tanyák, családi gazdaságok (U10)
- Natura 2000 élőhelyek: pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*), síksági pannon löszgyepek (6250*)

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

Gyepek esetén a kötelezően betartandó előírásoknál a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Fogasolás nem megengedett (GY09)
- Tárcsázás nem megengedett (GY10)
- Hengerezés nem megengedett (GY11)
- Gyepszellőztetés nem megengedett (GY12)
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező (GY30)
- A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY44)
- Legeltethető állatfajok: szarvasmarhafélék (GY67) (Magyarázat: Legeltetésnél a szarvasmarhának legyen prioritása. Állategységre számolva javasoljuk, hogy 60%-ban szarvasmarhával történjen a legeltetés, 40%-ban más fajokkal (birka, ló, szamár).
- Legeltethető állatfaj: juh (GY68) (különösen javasolt a kék vércse (*Falco vespertinus*) fészektelepek környékén – lásd. Kezelési javaslatok indoklása)
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár) (GY70)
- A gyepen legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át (GY61)
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepek állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása (GY79) (Magyarázat: lásd a „kezelési javaslatok indoklása” fejezetben.)
- A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni (GY80)

- A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása (GY92)
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani. (GY103) (Magyarázat: a kezelési egység teljes egészében a Jászság különleges madárvédelmi terület része is. Fokozottan védett madárfajok fészkelése többfelé előfordul, kiemelkedő jelentőségű a réti fülesbagoly (*Asio flammeus*) előfordulása)
- Kaszálás július 15. után lehetséges (GY74) (Egyes fokozottan védett madárfajok, Pl: haris (*Crex crex*) fészkelőhelyén a működési terület szerinti nemzeti park csak a fészkelések befejezésével engedélyezheti a kaszálást az érintett területeken)
- Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges. (GY104).
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos (GY116).
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY117)
- A legelészárított területet a nemzeti park igazgatósággal egyeztetetten kell kialakítani (GY122) (Magyarázat: Évenként lehetőleg váltakozzon az „érintetlenül” hagyott terület helye. Az adott év viszonylatában javasoljuk kijelölni ezeket a területeket.)
- Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása. (E20) (Lásd kezelési javaslatok indoklása)

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egységgel kapcsolatosan az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési jellegű javaslatokat a 3.2.1.2. Vízgazdálkodást érintő kezelési előírások c. fejezetben mutatjuk be. Véleményünk szerint szükséges a vízvisszatartás, medertározás, csatornamegszüntetés lehetőségeinek vizsgálata, konkrét javaslatok a tervezés nehézségei miatt nem fogalmazhatók meg.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat nem szükséges. A kezelési egység területének rovására történő erdőtelepítés nem kívánatos.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslat

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egység területén található gyep típusok a legeltetést, egy részük a megfelelő időjárási körülmények között végzett kaszálást is jól tűrik. Az intenzív legeltetés azonban a gyep felszakadozását, a legelőgyomok terjedését segítheti elő, különösen a jószágállások által érintett területeken. A kaszálás bejelentése az illetékes nemzeti parknak a földön fészkelő fokozottan védett madárfajok

védelme érdekében elengedhetetlen. A kezelési egységben található szárnyékerdőkben végzendő erdészeti tevékenységet a területileg illetékes nemzeti park igazgatóság korlátozhatja az egyes erdő-részletekben fészkelő, Natura 2000 terület jelölő, fokozottan védett madárfajok fészkelése esetén. A kék vércse (*Falco vespertinus*) fészektelepek környékén található gyepeknél a juhokkal történő legeltetés prioritást élvez a szarvasmarhával, avagy más háziállatokkal történő legeltetésnél, ugyanis a juhlegelés révén kialakult rövid fűvű gyepek ideális táplálkozóhelyet kínálnak az említett fokozottan védett madárfaj számára.

Javasoljuk, hogy a legeltetésnek legyen prioritása a kaszálással szemben. A kezelési egység maximum 1/3-át javasoljuk kaszálóként hasznosítani, a sarjülegeltetést pedig ennek mindössze felén. A kaszálás igényét – annak időpontjától függetlenül – a gazdálkodónak be kell jelenteni a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságnál a földön fészkelő madárfajok védelme érdekében. Minél korábbi a kaszálás, annál nagyobb hagyásfolt megmaradását tartjuk kedvezőnek. Egyes területeken az Igazgatóság természetvédelmi érdekből a kaszálásra vonatkozó hasznosítási korlátozásokat is elrendelhet (pl. haris (*Crex crex*), túzok (*Otis tarda*), réti fülesbagoly (*Asio flammeus*) fészkelése miatt).

A kezelési egységben megjelenő, nem őshonos fajú szárnyékerdők több, a Natura 2000 területen fészkelő jelölő fokozottan védett madárfaj fészkelőhelyeit képezheti. Ezek közelében a Magyar Ragadozómadár-védelmi Tanács által javasolt, erdészeti tevékenységre is vonatkozó időbeli és térbeli korlátozásokat az alábbi táblázatban ismertetjük.

Madárfaj neve	Költési időszak (fészekfoglalás - kirepülés)	Zavaró tényező korlátozása költési időben (a megjelölt zónán belül mindenféle erdészeti tevékenység mellőzése szükséges)	Fészkelőhely fenntartása egész évben (a megjelölt zónán belül mindenféle erdészeti tevékenység mellőzése szükséges)	Megjegyzés
parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>)	február 1.-augusztus 15.	300-600m	100-200m	Territóriumonként minimum 5 alternatív fészkelőhely is megőrzendő
kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>)	március 1. - augusztus 31.	200 m	50 m	Vetési varjú telepen költő párok esetében. A korlátozás a vetésivarjú-telep minden varjú-fészke körül egységesen érvényes.
	április 15. - augusztus 31.	100 m	50 m	Nem vetési varjú telepen költő párok esetében.
kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>)	február 15. - július 15.	300 m	100 m	
szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>)	április 15. - augusztus 15.	50 m	50 m	

A Natura 2000 területen fészkelő fokozottan védett jelölő madárfajok fészkelőhelyeinek közelében javasolt, erdészeti tevékenységre is vonatkozó időbeli és térbeli korlátozások (MAGYAR RAGADOZÓMADÁR-VÉDELMI TANÁCS, 2010, PONGRÁCZ & HORVÁTH, 2010)

A korlátozó intézkedésekre azért van szükség, mert a Natura 2000 terület teljes egésze része a (HUHN10005) Jászság különleges madárvédelmi területnek, ahol az említett fokozott védelemben részesülő madárfajok fészkelnek. A felsorolt madárfajok Natura 2000 területen fészkelő állománya meghatározó részét képezi az országos állománynak, így megőrzésük, védelmük a különleges madárvédelmi terület alapvető célját és feladatát képezi.

A legeltetést a magasabb fűhozamú részeken szarvasmarhafélékkel, elsősorban a mostoha körülményekhez jobban alkalmazkodó őshonos fajtákkal (pl.: magyar szürkemarka, magyar tarka szarvasmarha) és lófélékkel, a kopárabb padkás szikes gyepterületeken, valamint a kék vércse (*Falco vespertinus*) telepek környékén juhokkal javasoljuk végezni.

KE-4 kezelési egység

(1) **Meghatározása:** Részben kivett művelési ágban lévő mélyebb árkok és csatornák, amelyek mezőgazdasági hasznosítása nem vagy csak részben lehetséges. Az árkok és csatornák mentén rét művelési águ területek is ebbe a kezelési egységbe kerültek, ha a vegetációtérképezés során az adott élőhelyfolt kiterjedtebb volt, mint a művelésből kivont csatorna és árok területe. Olyan BA Á-NÉR kódú élőhelyek is ide tartoznak, amelyek művelési ága teljes egészében rét, a valóságban viszont határozott nyomvonallal és rézsúvel rendelkeznek. Ezek rézsújén felnőtt cserjések és fasorok is ide tartoznak.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partján (BA), nem zsombékoló magassásrétek (B5), magaskórós ruderalis növényzet (OF), őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA), nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7), homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak (U7)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során (E18).
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása (E29).
- Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is (E30).

Magyarázat az önkéntesen vállalható előírásokhoz: Az erdős előírássorokat a vízfolyásokat kísérő fa- és cserjesorokra adtuk meg. Indokolt a vízfolyást kísérő cserjesávok és fasorok állandó fenntartása, legalább az egyik parton.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egységgel kapcsolatosan az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési jellegű javaslatokat a 3.2.1.3. Vízgazdálkodást érintő kezelési előírások c. fejezetben mutatjuk be.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslat

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési javaslatokat a 3.2.1.3. Vízgazdálkodást érintő kezelési előírások c. fejezetben indokoljuk.

KE-5 kezelési egység

(1) Meghatározása: olyan szántóföldi kultúrák, amelyek művelési ága szántó, illetőleg olyan elszántások és beszántások, kisebb szántódarabok, amelyek művelési ága rét-legelő.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: egyéves szántóföldi kultúrák (T1), fiatal parlag és ugar (T10)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható (SZ07).
- Kijelölt területen évelő szálás pillangós takarmánynövényeket (évelő szálás pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke) kell természetien legalább 5 évig (SZ39). (Magyarázat: a természetvédelmi kezelővel egyeztetve a tűzok (*Otis tarda*) megtelepedésének elősegítése szempontjából kívánatos a pillangósok arányának növelése céljából)
- Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos. (SZ43).
- Fóliasátrás és üvegházás termesztés tilos. (SZ44).
- Melioráció tilos. (SZ46).
- Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyep kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vehetők. (SZ67). (Magyarázat: lásd az „élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés” bekezdésben és a 3.2.2. fejezetben)
- Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását. (SZ54). (Magyarázat: lásd az „élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés” bekezdésben és a 3.2.2. fejezetben)
- Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel. (SZ55). (Magyarázat: lásd az „élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés” bekezdésben és a 3.2.2. fejezetben)

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az elszántott területrészekben az eredeti területhasználat visszaállítását, az eredeti művelési ág (rételelő) helyreállítását tartjuk szükségesnek. A kezelési egységbe tartozó elszántott területek korábban a jelölő élőhely (pannon szikes sztyeppék – 1530*) állományai voltak. Beszántásukkal veszítettek kiterjedésükből, az eredeti állapot helyreállítása szükséges. A kezelési egység egy részének természetessége a fejlesztési javaslatok figyelembe vétele esetén egyértelműen javulni fog (szántóból gyeppé alakul). A kékvércse (*Falco vespertinus*) fészektelepek környéki szántók visszagyepesítésével (tervezési terület északi része) a faj számára optimális táplálkozóhelyek alakíthatók ki, mely jelentősen javítja a jelölő madárfaj életfeltételeit a különleges madárvédelmi területen. A tervezési terület déli részén található szántóföldeken a kisparcellás, extenzív módon művelt szántóföldi kultúrákat a következő módon javasoljuk kialakítani éves vetésforgó alkalmazásával (1/3 lucerna, 1/3 gabona, 1/3 ugar). Az így formált mozaikos szántóföldi kultúrendszer kedvező élőhelyi adottságokat biztosít a szintén fokozottan védett és Natura 2000 jelölő túzok (*Otis tarda*) számára.

5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslat

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egységbe tartozó elszántott területek korábban a jelölő élőhely (pannon szikes sztyeppék – 1530*) állományai voltak. Beszántásukkal veszítettek kiterjedésükből, az eredeti állapot helyreállítása szükséges. A szántóként művelt szántó művelési ágban lévő területek további extenzív szántóföldi művelése a megadott javaslatok mentén nem veszélyezteti a természetvédelmi célkitűzések megvalósulását.

KE-6 kezelési egység

(1) Meghatározása: halastó a Kis-Gyilkos-csatorna mellett (Jászberény: Borsó-halma)

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: állóvizek (U9)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos (V19).

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslat

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

Általános természetvédelmi célkitűzés, hogy az idegenhonos halfajok terjedését visszaszorítsuk.

KE-7 kezelési egység

(1) Meghatározása: Két kövezett út (3203 – Gyöngyös-Jászberény összekötő út és egy majorsági út)

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: út- és vasúthálózat (U11)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatot nem adunk meg.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslat

A 3203 – Gyöngyös-Jászberény összekötő út esetében javasoljuk megvizsgálni a békaalagutak létesítésének feltételeit a Natura 2000 terület szikes rétekekkel érintkező szakaszain (KE-3 kezelési egységgel érintkező részeken.)

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A 3203 – Gyöngyös-Jászberény összekötő út gépjárműforgalma vélhetően jelentős mortalitást okoz a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) és a dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) fajok állományában, mely indokolttá teszi békaalagutak kiépítését az érintett szakaszokon.

3.2.1.3. Vízgazdálkodást érintő kezelési előírások

Vízvisszatartás, medertározás, csatornamegszüntetés: Az É-i rész vizeit az erősen módosított Ágói-patak (AEP259) vezeti a Tarnába, a többi területen több belvívcsatorna (Nyugati-Gyilkos-csatorna, Keleti-Gyilkos-csatorna és árokrendszereik) a Zagyvába vezeti a vizeket. Az Ágói-patakot és a Nyugati-Gyilkos-csatornát összeköti a Borsoshalmi-csatorna (Borsóhalmi-csatorna, Nagy-ér). Az említett csatornák hatékonyan szárítják a KE-3 kezelési egység területét. Vizsgálni érdemes, hogy hol lehetséges a víz visszatartása úgy, hogy tavasszal se okozzon káros belvízi elöntést. A víz megtartására (milyen formában, mennyi ideig) irányuló konkrét elképzelések megfogalmazásához vizes tervezési folyamat lebonyolítása szükséges (elengedhetetlen pl. a geodéziai felmérés terepmodell létrehozásához). Továbbá a tulajdonviszonyok részletes feltárása is szükséges annak megállapításához, hogy a környező szántókon vagy a Natura területen belül lévő rét-legelőkön okozható-e káros belvízi elöntés, amit el kell kerülni. Ezek hiányában konkrét elképzelések nem adhatók meg, hiszen ezeknek a kérdéseknek a megválaszolása túlmutat a fenntartási terv keretein. Stratégiai jellegű véleményt fogalmazunk meg, miszerint szükséges volna egy olyan tanulmány kidolgozása, ami megvizsgálja részleteiben a lehetséges élőhely-rekonstrukciós megoldásokat, figyelembe véve a tulajdonviszonyokat, a gazdálkodást érintő kérdéseket és az árokrendszerek megszüntetésével is számol Jászfákóhalma külterületén.

Gazdálkodás: a gazdálkodás kizárására a vizes élőhelyről nincs szükség. A jelenlegi gazdálkodás (legeltetés, kaszálás) folytatható a vizes élőhelyeken,

Javaslatok indoklása: Azért javasoljuk a vízvisszatartást, esetlegesen az árkok megszüntetését, hogy a nyár elejétől-közepétől jellemző, forró és aszályos időszakokban is legyenek üde területek. A beavatkozás véleményünk szerint gazdálkodási szempontból is kedvező lenne, hiszen differenciáltabbá lehetne tenni a gazdálkodást és csökkenteni lehetne a „kisült” legelők kisebb fűhozamából adódó kockázatot. Élőhely- és fajvédelmi szempontból is számos előnnyel járna, ha egy-egy vizes élőhely néhány héttel később száradna ki. A kételtűek (elsősorban a vöröshasú unka (*Bombina bombina*)) kedvezőbb szaporodási feltételeinek javulását eredményezné.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely-rekonstrukciós, fejlesztési lehetőségek előírás szerűen a kezelési egységekben (KE), a 3.2.1. fejezetben belül bedolgozva is megjelennek az önkéntesen vállalható kezelési előírások között.

Valamennyi, nem őshonos fafajokkal jellemezhető fasorral, erdősávval érintett kezelési egység (**KE_1, KE_3, KE_4**) területén javasoljuk a nem őshonos fafajok lecserélését őshonos és tájra jellemző fafajokra. Az ilyen jellegű erdészeti munkák tervezését és kivitelezését a területileg illetékes nemzeti parkkal folytatott folyamatos konzultáció mellett javasoljuk végezni a vizsgált területeken

fészkelő, fokozottan védett, Natura 2000 jelölő madárfajok fészkelésének/fészkelési igényeinek figyelembe vétele érdekében.

A **KE_3** kezelési egysége esetében meg kell vizsgálni a vízvisszatartás és az árkok megszüntetésének lehetőségeit. A meglévő árkok és csatornák vízelvezetésének korlátozásával javítani lehetne a terület vízellátottságát.

A **KE_5** kezelési egység esetében javasoljuk az elszántott rét vagy legelő művelési ágú területeken az eredeti művelési ág helyreállítását. Így a valós területhasználat újra rét-legelő lehet. Amíg a visszagyepesítés nem történik meg, szükséges az érintkező területek állapotának romlása érdekében az önkéntesen vállalható előírások betartása. Az elszántott területrészek az eredeti területhasználat visszaállítását tartjuk szükségesnek. A kezelési egységbe tartozó elszántott területek korábban a jelölő élőhely (pannon szikes sztyeppék – 1530*) állományai voltak. Beszántásukkal veszítettek kiterjedésükből, az eredeti állapot helyreállítása szükséges. A kezelési egység egy részének természetessége a fejlesztési javaslatok figyelembe vétele esetén egyértelműen javulni fog (szántóból gyepé alakul). A szántó visszagyepesítésének kedvező természetvédelmi szempontú hozadéka várható a kék vércse (*Falco vespertinus*) fészkelőhelyek környékén, mely az érintett faj táplálkozó területének növekedésében nyilvánul meg. A kezelési egységben javasolt extenzív használat, és preferált növénykultúrák (lucerna, ugar, gabona) alkalmazása a túzok (*Otis tarda*) megtelepedését segíti elő.

Javaslatok indoklása:

A vízvisszatartás, esetlegesen az árkok megszüntetésére vonatkozó javaslat oka, hogy a nyár elejétől-közepétől jellemző, forró és aszályos időszakokban is legyenek üde területek. A beavatkozás véleményünk szerint gazdálkodási szempontból is kedvező lenne, hiszen differenciáltabbá lehetne tenni a gazdálkodást és csökkenteni lehetne a „kisült” legelők kisebb fűhozamából adódó kockázatot.

Élőhely- és fajvédelmi szempontból is számos előnnyel járna, ha egy-egy vizes élőhely néhány héttel később száradna ki. A kétéltűek (elsősorban a vöröshasú unka (*Bombina bombina*)) kedvezőbb szaporodási feltételeinek javulását eredményezné.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A **vöröshasú unkával** (*Bombina bombina*) kapcsolatos fajvédelmi intézkedések a vizes élőhelyekkel, csatornákkal, árkokkal kapcsolatos élőhelyfejlesztési elképzelésekben jelennek meg, ezek szerint a vízmelegtartás javítja a faj szaporodási feltételeit.

A **nagy szikibagoly** (*Gortyna borelii lunata*) esetében javasoljuk annak előzetes vizsgálatát, hogy kivitelezhető-e a Borsóhalmi-legelőn a sziki kocsord (*Peucedanum officinale*) – és ezzel párhuzamosan a lepkefaj - korábbi élőhelyére való visszatelepítése, annak fényében, hogy a korábban az itt előforduló populációk teljes pusztulását okozta a véstározás.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A tervezés alapját jelentő élőhelyterképezés 2012 és 2014 folyamán készült el. A jövőbeni kutatások célja a területen előforduló, illetve potenciálisan megjelenő közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok állományváltozásának követése.

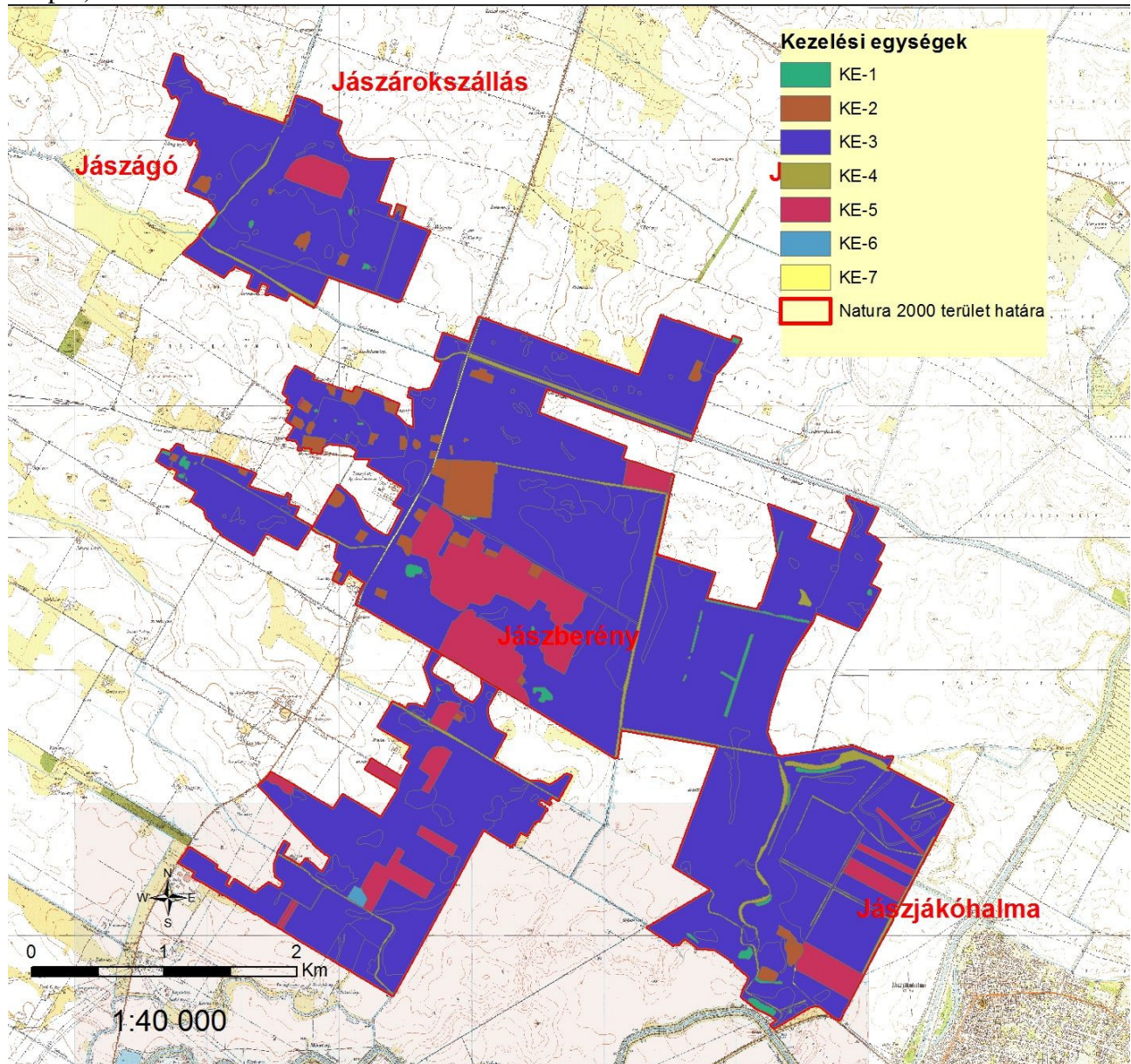
A közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének monitorozására javasoljuk a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) protokoll szerinti élőhelyterképezés elvégzését 5 évenként. Javasolt a jelölő élőhely (pannon szikes sztyeppék – 1530*) állományainak állapotát is 1-1 mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű gyepekre kidolgozott módszertan.

A **kisfészkü aszat** (*Cirsium brachycephalum*) esetében javasoljuk az állományváltozás folyamatos nyomon követését.

A területen a **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*) és a **dunai tarajosgöte** (*Triturus dobrogicus*) célzott monitorozása nem indokolt, állományuk stabil. A jelenlét igazolása szükséges 2-3 évente.

3.2.5. Mellékletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése. (2014-es állapot).

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Borsóhalmi legelő (HUHN20076) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, továbbá a Jászság Különleges Madárvédelmi Terület (HUHN10005) része, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

Ezen túl a terület részben az országos ökológiai hálózat magterület (96%) , részben a puffterület (4%) övezetének is része (ld. 1.6. fejezet).

A tervezési terület nagyobb része magántulajdonban (kb. 60%), kisebb része pedig mezőgazdasági termelősövetkezetek kezében (35%) van. A terület egyharmada, mintegy 500 ha a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében van.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszerek

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Borsóhalmi-legelő kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület Jászágó, Jászberény, Jászárokszállás és Jászfákóhalma települések közigazgatási területeit érintve több fizikai blokkban található. A fizikai blokkok területnagyságának megközelítőleg 95 %-a mezőgazdaságilag támogatható területre esik, melyre agrártámogatás igényelhető.

A fizikai blokkokban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi agrártámogatási források érhetőek el:

MEPAR Blokkazonosító	teljes terület (ha)	támogatható terület (ha)
U66RF-K-10	67,56	66,62
U5XCF-V-10	212,08	207,63
U6QCF-P-10	98,39	96,84
U07YJ-N-10	37,74	37,63
U0ACJ-5-10	56,05	54,9
UDTRJ-F-10	15,69	13,06
U1DRJ-N-10	11,81	9,27
U135J-Q-10	36,95	33,53
U0RKJ-T-10	29,89	28,56
U04CJ-X-10	68,11	65,9
U1QCJ-L-10	40,63	37,52
U20RJ-9-10	56,61	54,9
U1LRJ-V-10	17,43	16,64
U1JCJ-D-10	13,51	12,78
UA0RJ-K-10	27,12	26,51
U0QCJ-K-10	50,7	46,8
U9P5J-M-10	109,19	102,92
UA6RJ-R-10	14,98	2,8
UA95J-8-10	106,17	103,04

U24CJ-1-10	36,63	33,4
U21YJ-J-10	28,06	27,3
U295J-Y-10	30,69	29,51
U2LRJ-W-10	25,14	24,09
U2H5J-6-10	73,9	72,31
U2RKJ-V-10	6,61	6,61
U2KKJ-N-10	51,99	50,05
U31YJ-K-10	62,12	60,77
U30RJ-A-10	36,79	35,29
U35KJ-9-10	70,47	68,41
U37YJ-R-10	37,99	36,48
U3QCJ-N-10	93,67	86,37
U3KKJ-P-10	134,78	129,01
U3H5J-7-10	71,41	71,03
U9QCJ-V-10	96,59	93,99
U2MYJ-5-10	36,55	34,93
U1TRJ-3-10	86,64	81,09
U9RKJ-4-10	21	19,12
U46RJ-K-10	37,3	35,98
U4EYJ-1-10	17,82	16,77
U40RJ-C-10	24	23,02
U5ACW-P-10	23,97	22,65
U3EYJ-Y-10	116,6	110,37
UIMYJ-4-10	29,39	27,94

Egységes területalapú támogatás (SAPS)

A támogatás mértékéről évente a Vidékfejlesztési Miniszter dönt miniszteri rendeletben. A támogatási összeg megközelítőleg 65.000 Ft/ha/gazdálkodási év. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008.(IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszerit tartalmazza.

Agrár- környezetgazdálkodási támogatás (AKG)

Középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Miniszter által kiadott miniszteri rendelet szabályoz. Az elérhető támogatás mértéke az extenzív gyepgazdálkodás célprogramban legeltetési hasznosítás esetén 77 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 40 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg. Ökológiai gyepgazdálkodás célprogramban legeltetési hasznosítás esetén 85 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 48 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg érhető el.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések

Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke 38 EUR/ha évente.

Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrézset területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente 40-230 EUR/ha lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások

Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető *horizontális* szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetőek el.

Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások

Támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyepterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó és halastó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezekre a területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyephasználatot támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyepek természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni olyan helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a jelölő értékek miatt fontosak. A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A Borsóhalmi-legelő fenntartási tervének tanulságai alapján az agrártámogatási rendszer módosításával, bővítésével, kiegészítésével kapcsolatban a javaslatok két szintre bontva képzelhetők el:

Kötelező szint: A terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében szükséges tevékenységek, amelyeket minden Natura 2000 földhasználatra kötelező érvényűen szükséges érvénybe léptetni. Ez a kötelező földhasználati szabályok kibővítésével, illetve a meglévő szabályok módosításával/összehangolásával, és a hozzájuk kapcsolódó kompenzációs kifizetések megváltoztatásával léptethető életbe. A Borsóhalmi-legelő Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó egyes jelenlegi szabályok felülvizsgálatával a kaszátlanul hagyott terület nagyságának tágabb határok közötti meghatározását szolgáló eszközök.

Önkéntes szint: A terület természeti állapotának javítását szolgáló eszközök, amelyek az egyes területek, kezelési egységek sajátosságainak megfelelően önkéntes vállalás alapján ösztönzik a terület-használót az élőhelyek állapotának javítására, a közösségi jelentőségű fajok populációinak erősítésére. A Borsóhalmi-legelő Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 területen található szántókon a környezetkímélő növényvédő szerek használatát ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántókon a műtrágyahasználat csökkentését ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántók gyepké, vagy vizes élőhelyé alakítását ösztönző eszközök.
- A gyepként nem hasznosítható vizes élőhelyek (mocsarak, lápok) területén a cserjésedés, fásodás meghatározott (de az egyes területekre differenciált mértékű) visszaszorítását szolgáló eszközök.

A jelenlegi támogatási rendszer nem teszi érdekeltté a gazdálkodókat a nem hasznosított mezőgazdasági területek megőrzésében, hanem kifejezetten azok eltüntetésére ösztönöz.

Mivel ezek a területek nem támogatható területrészek, a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók gyakran eltüntetik a szegélyvegetációt, bokorfüzeseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyeken korábban nem folytattak gyepgazdálkodást. Ez a helyzet úgy javítható, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is.

A Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is.

A fenti problémára megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára.

A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene vennie a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területen folyik a HELICON LIFE – Parlagi sas védelme Magyarországon program. Projektazonosító száma: (LIFE10NAT/HU/019). Megvalósítás időszaka: 2012.01.01-2016.12.31. Kedvezményezett: Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület. Projekt teljes költségvetése: 2 141 597 euró.

A pályázat keretében többek között gyalogos és kerékpáros tanösvény, illetve egy látogatóközpont is kialakításra kerül, ami jelentősen megnöveli majd a turizmust a területen.

3.3.2. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A fenntartási terv elfogadtatása a tervezési területen illetékes érintettekkel elengedhetetlenül fontos, ezért a tervek készítés során folyamatos kapcsolattartás, egyeztetés történik a helyi érintettekkel.

1. Előzetesen interjúk készültek (személyesen – telefonon keresztül) a területileg illetékes önkormányzattal.
2. A kommunikációs időszakban a fenntartási terv egyeztetési változatai folyamatosan elérhetőek a projekt honlapján (<http://natura2000.nimfea.hu/20076.htm>).
3. A tervek készítés előzetes tájékoztatója előtt telefonos, postai és e-mail-es kapcsolatfelvétel történt a fent említett címzettekén kívül a falugazdással, gazdálkodókkal, a területileg illetékes nemzeti park igazgatósággal (Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság), a zöldhatósággal (Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség), a vízügyi igazgatósággal (Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság, Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság) és az erdészeti hatósággal (Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága). A terv egyeztetési változata e-mail-en keresztül és postai úton jutott el az érintettekhez.

A fenntartási terv első változatának megvitatása:

1. Fórum (2014. augusztus 21. Jászberény, résztvevők száma: 13 fő): A fent részletezett tájékoztatói lépések után következett az egyeztető falufórum. A terület nagysága és az érintett település és lakosság szám alapján egy fórum megtartása volt indokolt.

Az egyeztető fórum jelentősége elsősorban abban rejlik, hogy ennek révén az érintettek egy nyílt tervezési folyamatba kapcsolódhatnak be, megoszthatják egymással és a tervezőkkel a véleményüket a fenntartási tervek kapcsán, és változtatásokat eszközölhetnek. Mindezzel nem csak javulhat a terv szakmai színvonala (hiszen több szempontot fog tükrözni), de növekedhet a terv helyi elfogadottsága is.

A fórumra meghívást kaptak a település vezetői, a jelentősebb helyi gazdálkodók, a vadász-társaságok, a hivatalos szervek és kezelők részéről pedig a falugazdász, a helyi gazdaszövetkezet és a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség képviselői. A projektben résztvevők oldaláról a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai vettek részt. A fórumot a Trollius Europaeus Bt. és a Nimfea Természetvédelmi Egyesület vezette le, az elhangzottokról jegyzőkönyv készült, amelyet átadott a tervezőnek, hogy az észrevételeket építse be a terv második változatába.

2. Terepbejárás (2014. augusztus 21. Jászberény, résztvevők száma: 2 fő): a falufórum után a terepbejárás következett, amely során személyesen meg lehetett tekinteni a terv által és a fórum során felvetett konfliktusforrásokat. A terepbejárást a KJTT természetvédelmi öre vezette, a Trollius Europaeus Bt. és a Nimfea Természetvédelmi Egyesület az elhangzottokról jegyzőkönyvet készített, amelyet átadott a tervezőnek, hogy az észrevételeket építse be a terv második változatába.
3. Az érintettek lehetőséget kaptak a terv írásban történő véleményezésére is. Az észrevételeket megkapta a tervező, hogy építse be a terv második változatába.

4. Az egyeztetés folyamán a véleményezhető terv dokumentáció megtekinthető volt a projekt honlapján, amely elérhető a <http://natura2000.nimfea.hu/20076.htm> hivatkozáson. Ugyanitt véleményezési lehetőség is volt, a beérkezett észrevételeket megkapta a tervező, hogy építse be a terv második változatába.

A fenntartási terv elfogadását követően javasolt kommunikációs intézkedések:

1. A fenntartási terv elérhetőségének biztosítása a nagyközönség számára.
2. Hasznos lenne további tájékoztató táblák kihelyezése a tervezési terület különböző pontjain, amelyből a gazdálkodók és a területen megfordulók megismerhetik a kjKTT kijelölésének céljait, a fontosabb jelölőfajokat és élőhelyeket, valamint a kötelező előírásokat és támogatási lehetőségeket.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

1. a Borsóhalmi-lelő Natura 2000 területtel érintett települések képviselői,
2. jelentősebb helyi gazdálkodók,
3. a kjKTT területén működő vadásztársaság (Lehel Vadásztársaság) képviselői,
4. falugazdászok,
5. Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság,
6. Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség,
7. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság,
8. Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
9. Nemzeti Földalapkezelő Szervezet
10. Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A hatósági és területi kezelő szervek levélben meghívást kapnak a falufórumokra és terepbejárásokra, valamint ugyanezen levélben értesítést kapnak a dokumentáció véleményezhetőségéről és a kifüggesztés időpontjáról.

Kommunikációs címzett	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett-e?	Hogyan?	Beépült-e a tervbe?	Hogyan? Ha nem, miért?
Jászágó település képviselői	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Jászárokszállás település képviselői	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Jászberény település képviselői	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-

	ról				
Jászárókhalma település képviselői	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Helyi gazdálkodók (összesen 76-an)	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formáltak véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Vadásztársaság (Lehel Vadásztársaság)	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formáltak véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Falugazdász (összesen 4-en)	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formáltak véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen	levél formájában	részben igen	az Igazgatóság által a szűkösztározóra megadott műszaki alapadatok beépültek a vízgazdálkodási fejezetbe
Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen	fórumon és terepbejáráson megjelentek (jegyzőkönyv)	igen	kezelési javaslatok
Nemzeti Agrárgazdasági Kamara	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-